

In de reeks *Beginnelsen van het Belgisch Privaatrecht*

VI Erfrecht

Deel 1 Openvallen en toewijzing van de nalatenschap, erfovereenkomsten, reserve en inbreng

Auteur: M. Puelinckx – Coene



Nieuw reeksboek

Het nieuwe standaardwerk over erfrecht

Het boek "Erfrecht" geeft een gedetailleerde analyse van grote delen van het vandaag geldende materiële erfrecht.

Het beperkt zich niet tot de hoofdlijnen maar de besproken materies worden op een zeer grondige wijze en in al hun aspecten besproken en kritisch geëvalueerd. De auteur zoekt een antwoord en neemt een standpunt in over de vele betwistingen in het huidige complexe erfrecht.

Bijzondere aandacht gaat naar de stijgende invloed van het publiekrecht (de Grondwet en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens) op het erfrecht.

In de inleiding van het boek wordt het erfrecht in een ruimere historische en sociaal-economische context gesitueerd, iets wat in de regel in andere juridische publicaties over erfrecht niet gebeurt.

Online bestellen?

www.kluwershop.be

Bestelcode: BP/BBP-BI11030

ISBN: 9789046528389

Omvang: 946 pagina's

Publicatievorm: Boek

Enmalige aankoop:

€ 318,50 incl. btw

Abonnement:

€ 245,00 incl. btw

go.kluwershop.be/BBP



a Wolters Kluwer business

BESTELLEN IS MAKKELIJK: bel 0800 14 500

fax 0800 17 529 • info@kluwer.be www.kluwershop.be

In de reeks *Beginnelsen van het Belgisch Privaatrecht*

XIII Handels- en economisch recht:

Deel 1: Ondernemingsrecht Vol. A & B

Auteur: Gabriël Luc Ballon · Editors: Bernard Tilleman en Evelyne Terryn



Nieuw reeksboek

Eindelijk een volledig handboek over het actuele ondernemingsrecht

Iedere jurist kent zijn klassiekers in het handelsrecht: de Van Ryn-Heenen, de Fredericq, en wellicht ook de moderne Jassogne. Maar het klassiek handelsrecht heeft de laatste dertig jaar een verregaande mutatie ondergaan. Terwijl het onderscheid tussen handelaar en niet-handelaar nog op vele vlakken blijft doorwerken, is het op andere domeinen verdronken door het ondernemingsbegrip.

Het meeste recente Nederlandstalig handboek van W. Van Gerven, H. Cousy en J. Stuyck dateert intussen reeds van 1989. Tijd dus voor een vernieuwd handboek Ondernemingsrecht.

Gelet op de complexiteit en de diversiteit van het actueel ondernemingsrecht werd aan een ploeg van 75 specialisten, gevestigde waarden en aankomend talent, gevraagd om aan dit project mee te werken ter ere van het emeritaat van Gabriël Luc Ballon.

Het resultaat is een schitterend Handboek Ondernemingsrecht Gabriël Luc Ballon dat een baken zal uitzetten voor de rechtspraak.

Het boek 'Ondernemingsrecht' maakt als Boek XIII Deel 1, deel uit van de prestigieuze reeks 'Beginnelsen van het Belgisch Privaatrecht', ook gekend als 'de Groene reeks' onder de redactionele leiding van Prof. R. Dillemans en Prof. W. Van Gerven.

Online bestellen?

www.kluwershop.be

Bestelcode: BP/BBP-BI11028

ISBN: 9789046535301

Omvang: Volume A 968 p.

Volume B 1182 p.

Publicatievorm: Boek

Enmalige aankoop:

€ 552,49 incl. btw

Abonnement:

€ 425,00 incl. btw

go.kluwershop.be/BBP



a Wolters Kluwer business

BESTELLEN IS MAKKELIJK: bel 0800 14 500

fax 0800 17 529 • info@kluwer.be www.kluwershop.be

Gevangenisdirecteur Hans Claus vraagt dringende inwerkingtreding van klachtencommissies voor gedetineerden

'Controle op gevangenis is momenteel uitbesteed aan advocaten en magistraten'

Een parlementaire onderzoekscommissie over het gebrek aan efficiënte controleorganen voor de gevangenis, en van de weeromstuit over de hele (gebrekkige) strafuitvoering. Daartoe roept gevangenisdirecteur Hans Claus op in het jongste nummer van Orde van de Dag, dat aandacht besteedt aan de controle op politie en justitie. Steen des aanstoots is voor Claus de problematische werking van de commissies van toezicht en de Centrale Toezichtsraad, die moeten waken over het welzijn van de gedetineerden. Doordat de nodige uitvoeringsbesluiten voor de basiswet op de rechten van gedetineerden ontbreken, kunnen de commissies van toezicht hun rol niet spelen. Bovendien bezorgde de Centrale Toezichtsraad al drie jaar geen rapport meer aan het parlement. Volgens Claus is de gang van zaken symptoom van de malaise in de strafuitvoering.

Ruth Boone

Claus is gevangenisdirecteur in Oudenaarde (150 gedetineerden). In Oudenaarde is er, in tegenstelling tot in andere gevangenis (bijvoorbeeld Brugge), wel degelijk een commissie van toezicht samengesteld en aan het werk, al krijgt die zelden klachten van gedetineerden. 'We hebben dat wel proberen aan te zwengelen, de commissaris heeft ook een vaste zitdag. Maar de gedetineerden weten ook dat de commissie op dit ogenblik geen beslissingsmacht heeft, en alleen haar bemiddelingsrol kan spelen.'

In de commissie zitten, zo wilde de wet het, vertegenwoordigers uit alle lagen van de bevolking. Het zijn allemaal vrijwilligers. Claus: 'Zij raken zelf ook gefrustreerd, ze hebben geen ondersteuning en het is moeilijk om een drive te vinden als je niet ten volle je rol kan spelen.' Die rol staat omschreven in de wet van 2005 over het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden. De commissie van toezicht moet onafhankelijk toezicht houden op de gevangenis en de bejegening van gedetineerden. Jaarlijks moet ze daarover verslag uitbrengen bij de Centrale Toezichtsraad, die daarover moet rapporteren aan het parlement.

Magistraten vragen beter evaluatiesysteem en duidelijk sociaal statuut

In 1992 stelde een onderzoeksteam van de UFSIA, onder leiding van professor Jean Van Houtte, een rapport voor over het statuut en de werkvoorwaarden van magistraten. Licentiate Stephanie Hädicke deed het onderzoek dit jaar nog eens over, in het kader van haar masterproef aan de Universiteit Antwerpen. Vaststelling? De werktevredenheid van de magistratuur is sinds 1992 enorm verbeterd. 'Dat valt deels te verklaren door de veranderingen in het gerechtelijk landschap, zoals de afschaffing van de politieke benoemingen, maar ook door het groeiende bewustzijn van de korpschefs over het belang van het welzijn bij de uitoefening van een functie', aldus Hädicke. 'Dat neemt niet weg dat er nog heel wat ruimte voor verbetering is. Zo moet er dringend een duidelijk, uniform en modern sociaal statuut komen voor de magistraten. En de huidige evaluatieprocedure beschouwen velen als ontoereikend en arbitrair.'

Ruth Boone

Stephanie Hädicke: 'Doel van de masterproef was meer te weten te komen over het welzijn op het werk en het welbevinden van de magistraten. Aangezien die aspecten niet enkel puur persoonlijk en intermenselijk zijn, werd er ook naar de tevredenheid over de werkomstandigheden en -organisatie gepeild. Tevredenheid op het werk heeft immers een grote impact op verzuim en ziekte, alsook op inzet en betrokkenheid. Aangezien er geen algemeen geldend sociaal statuut is voor de leden van de rechterlijke macht, werd ook gepeild naar de wenselijkheid van zo'n statuut. Ook dat heeft

immers een impact op de tevredenheid en het welbevinden.'

Het onderzoek is op bepaalde punten een vervolg van het vorsingsproject uit 1991-1992 van het Centrum voor Rechtsociologie van de UFSIA in samenwerking met het Centre Liégeois d'Etude de l'Opinion, op vraag van het ministerie van Justitie ('Een onderzoek naar het statuut van de magistraten en de werkvoorwaarden van het gerecht', onder leiding van Jean Van Houtte). In dit nieuwe onderzoek werd iets meer aandacht besteed aan het welzijn van de magistraten.

De informatie werd verzameld via een online enquête, waarop 223 magistraten reageerden (146 Nederlandstaligen, 77 Franstaligen,

Dat gebeurt al drie jaar niet meer. De artikelen uit de basiswet die een klachtencommissie in de schoot van de commissie van toezicht inrichten, zijn nog niet in werking getreden. En daarom kan de commissie nu alleen bemiddelen. 'Dat extern toezicht is nochtans broodnodig. We kunnen daarmee als gevangenis onze werking verfijnen en verbeteren. Maar de echte controle is nu eigenlijk uitbesteed aan de advocaten van de gedetineerden en aan de rechterlijke macht, en in mindere mate de pers, maar die heeft vaak andere uitgangspunten.'

KANARIE IN DE KOOLMIJN

Voor Claus is het gebrek aan toezicht echter maar een uiting van een dieperliggend probleem: de versnipperde verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De commissies van toezicht kunnen maar gedijen in een beter penitentiair systeem, en dat is er momenteel niet. Een geval van de kanarie in de koolmijn, dus? 'Ja. Er zijn verschillende problemen in de strafuitvoering die eigenlijk eerst moeten worden uitgeklaard. De versnippering van bevoegdheden leidt tot frustratie. Denken we bijvoorbeeld aan het detentieplan. Dat moet een aanloop zijn tot reclassering van de gedetineerde. Zo'n detentieplan moet rekening houden met de verwachtingen van de samenleving, maar ook met die van de gedetineerde zelf. Als het buiten hem om opgesteld wordt, heeft het geen kans op slagen. Nu beschouwt de basiswet zo'n detentieplan als een hoeksteen van die reclassering, maar tot nog toe heeft geen enkele gedetineerde er een. Het aanbod aan hulp- en dienstverlening is zeer fragmentair, en hangt volop af van vzw's, die altijd onzeker zijn over hun financiering. En het detentieplan moet uitmonden in een reclasseringsplan en follow-up van gevangenen, maar hulp- en dienstverlening en reclassering zijn niet op mekaar afgestemd. Een voorbeeld van hoe het wel moet, is Noorwegen. Maar daar werkt men



Hans Claus: 'De versnippering van bevoegdheden leidt tot frustratie.'

op basis van kleinschaligheid, specialisatie, en differentiatie. Want bijvoorbeeld een gedetineerde met een drugsproblematiek heeft andere hulp nodig dan een andere gedetineerde.' En Claus stipt nog problemen aan: het transferbeleid, dat vaak eerder te maken heeft met spreiding van overbevolking en de veiligheid in de gevangenis, dan met een opleiding die een gedetineerde in een andere gevangenis kan volgen; de bewaking die in vele gevangenissen onvoldoende ruimte laat voor hulpverleners; de positie op de arbeidsmarkt van ex-gedetineerden die een probleem blijft. 'Volgens mij moeten zowel de hulp- en dienstverlening en de detentie binnen één bevoegd-

heidsniveau samenkomen. Alles is aan hervorming toe.' Daarnaast wijst Claus op een aantal problemen die de hulpverlening ver overstijgen, maar ook een impact hebben: veroordeelden en beklagden worden nog te vaak opgesloten in dezelfde cellenrijen, en de infrastructuur in oude, maar ook nieuwe gevangenissen is dikwijls ontoereikend.

GEEN STATISTIEKEN

- Het grote publiek heeft niet altijd veel begrip voor die verzuchtingen? 'Je kunt ook niet verwachten dat de brede lagen van de bevolking kaas hebben gegeten van heel die problema-

tiek. Je moet iedereen op zijn domein laten.' - Maar daarmee, dat is al vaker gezegd, haalt een politicus geen stemmen, en dus is er meestal geen haast bij? 'Een politicus moet voor het volk uitlopen, niet volgen.' De vraag rijst ook of al die begeleiding van gedetineerden iets opbrengt. 'Dat is een bijkomend probleem: er zijn geen betrouwbare recidivestatistieken meer. (haalt een oud boek uit zijn kast) Vroeger werd alles bijgehouden: welke misdrijven werden er waar gepleegd, welk weer was het toen... Nu tasten we eigenlijk in het duister.'

Toch is de gevangenisdirectie niet volledig onmachtig. 'Voor bepaalde materies kunnen we initiatieven nemen. Maar het is altijd bedelen, want eigenlijk ben je niet bevoegd. Je bent ook niet verplicht het te doen, de vraag is of je dat als gevangenisdirecteur wil, je verantwoordelijkheid opnemen, en die maatschappelijke opdracht opnemen. Het komt erop aan mensen warm te maken, en een sfeer te scheppen waarbij je mensen kunt enthousiasmeren. De vzw Touché bijvoorbeeld doet hier aan transmurale agressiebegeleiding. We zijn nu ook binnen de muren een aantal loodgieters aan het opleiden. We hebben in dat kader 12 gedetineerden naar de gevangenis van Brugge kunnen overbrengen voor de module lassen. Dat heeft dan wel zes maanden onderhandelen gekost. Hier in Oudenaarde heeft de VDAB ook grote stappen gezet, maar het blijft altijd handelen binnen een moeilijke bevoegdheidsstructuur. In grotere gevangenissen is het misschien ook moeilijker te realiseren, met als gevolg dat gedetineerden daar minder gecoacht worden. Dat is nochtans belangrijk, net zozeer als het belangrijk is dat die coaching ook na de detentie verder loopt, want je leven herpakken na een detentie is het moeilijkste.'

Orde van de Dag, aflevering 55, september 2011

'Justitie en politie: onder control?', Kluwer, 104 pag.

staande magistratuur 84, zittende 139).

Die gegevens werden aangevuld met enkele interviews, en er werd een (beperkt) longitudinaal onderzoek uitgevoerd, namelijk een vergelijking met de studie van Jean Van Houtte.

ZWARE TEKORTEN OPGELOST

Eerst het goede nieuws. Volgens het onderzoek van Van Houtte waren de magistraten tevreden over de mate van betrokkenheid bij de planning van het werk, wat ook nu nog steeds het geval. 69 procent van de bevroegde magistraten is die mening toegedaan. De tevredenheid over de werklust blijkt de voorbije jaren te zijn gestegen. Bij het vorsingsproject stelden 49 procent van de zittende en 61 procent van de staande magistraten minimum maandelijks met overbelasting te worden geconfronteerd. Nu is 67 procent van de magistraten tevreden over de werklust. Vooral de zittende magistraten vinden hun werklust redelijk. 79 procent van de magistraten schoolt zich voortdurend bij, terwijl dat percentage in het vorsingsproject beduidend lager lag (60 procent voor de staande en 65 procent voor de zittende magistratuur).

Over de materiële arbeidsvoorwaarden heerst er over het algemeen grote tevredenheid. In vergelijking met het vorsingsproject van Van Houtte is de tevredenheid over de wedde enorm veranderd. Zo is nu 71 procent van de bevroegde magistraten tevreden, terwijl in 1992 slechts 1 procent verklaarde voldoening te vinden in het weddesysteem.

De laagste score werd gehaald bij de stelling 'Ik vind dat de FOD Justitie mij op voldoende wijze in staat stelt om op een adequate manier te werken'. Slechts 48 procent van de zetelende magistraten waren akkoord met die stelling. 83 procent van de magistraten nu menen over genoeg documentatie te beschikken. De zware tekorten aan juridisch documentatiemateriaal op de hoven en



'Volgens mij wordt het tijd om de magistratuur minder te beschouwen als een staatsmacht, en meer als een overheidsbedrijf.'

rechtbanken, waarop Van Houtte wees, zijn nu blijkbaar opgelost.

MAGISTRAAT EN MENS

Minder is het - zoals bekend - gesteld met de informatisering. Het gebrek aan (degelijke) informaticastructuren is volgens sommige commentaren tijdens de persoonlijke interviews het voornaamste probleem op de werkvloer. Een betere informatisering is enerzijds bevorderlijk voor de werklustmeting, en anderzijds nodig om de dataregistratie te verbeteren, opdat bijvoorbeeld 'dubbele vattin-

gen' vermeden zouden worden. Daarnaast zou een efficiëntere informatisering ook kunnen zorgen voor besparingen op personeel.

87 procent van de bevroegde magistraten zijn van mening dat het bezitten van bepaalde competenties belangrijker is dan anciënniteit voor het krijgen van een adjunct-mandaat, bijzonder mandaat of mandaat van korpschef. Vooral de staande magistraten zijn die mening toegedaan (92 procent is het eens met die bewering). Er werd ook gevraagd welke competenties de magistraten dan voor ogen hebben. Hädicke: 'Antwoorden waren gezond verstand, leidinggevende en organisatorische kwaliteiten of ook managementkwaliteiten, menselijkheid en collegialiteit, en ervaring. Magistraten vragen dat de korpsverste zijn taken op een redelijke manier vervult, en daarbij oog heeft voor de magistratuur in zijn functie maar ook als mens.'

'Het is zelfs zo dat 25 procent van de zittende magistraten het niet eens is met de stelling 'De leiding van mijn korps behartigt het algemeen belang van haar magistraten'.'

ONTOEREIKENDE EVALUATIE

De huidige evaluatieprocedure (artikelen 259novies-undecies gerechtelijk wetboek) wordt niet bepaald hoog in het vaandel gedragen bij de magistratuur, en al zeker niet bij de zittende. Zo meent maar 40 procent van de staande en 31 procent van de zittende magistratuur dat de evaluatieprocedure adequaat is. Hädicke: 'De evaluatieprocedure wordt als een lege doos beschouwd, die enkel pro forma wordt uitgevoerd. Het feit dat er geen uniform beleid bestaat over hoe de procedure moet worden gevoerd, zorgt voor grote verschillen naargelang de werkplaats. Heel wat magistraten halen ook aan dat, eens de evaluatie is gebeurd, er geen enkele opvolging is.'

'De objectiviteit ervan wordt ook in vraag ge-

steld, aangezien men vindt dat collega's elkaar niet kunnen en ook niet zouden mogen evalueren. Het is duidelijk dat het huidige evaluatiesysteem op heel wat tegenkanten stuit, te meer omdat ze ongenueanceerd is en dat, als het disfunctioneren van een magistratuur zou blijken, er geen enkel gevolg aan wordt gegeven.'

WELK STATUUT?

De bevroegde magistraten menen dat er dringend nood is aan een wettelijk kader over (langdurige) ziekte en arbeidsongevallen. 'De vraag die voor de meeste controverses heeft gezorgd, was 'Wat denkt u over het statuut van de magistratuur? Waarom?' Bij de zetelende magistratuur variëren de antwoorden van 'bevredigend' tot 'slecht'. Een aantal rechters/raadsheren menen dat het huidige statuut, voor zover dat er is, wel op zijn minst een dringende update nodig heeft. Wat bij de zetel opvalt, is dat behoorlijk wat magistraten stellen dat het statuut onvoldoende bekend en onduidelijk geregeld is. Sommigen stellen zich zelfs de vraag of er überhaupt wel 'een' statuut bestaat. Ook de staande magistraten vragen zich dat af. Ze menen dat de regelingen veel te archaisch zijn en dat men te afhankelijk is van de goodwill van de korpschef. Het probleem ligt hier duidelijk in het feit dat er geen uniformiteit bestaat, en dat er niet geweten is wat precies onder de noemer 'statuut' valt.'

'Volgens mij wordt het tijd om de magistratuur minder te beschouwen als een staatsmacht, en meer als een overheidsbedrijf. Men moet er wel over blijven waken dat er niet geraakt wordt aan de onafhankelijkheid, en dat zij te allen tijde onpartijdig kunnen zijn; maar dat houdt niet in dat zij onaantastbaar zijn. Zo moeten er gevolgen gekoppeld worden aan het disfunctioneren van een magistratuur, zoals er ook bij het disfunctioneren van een werknemer consequenties zijn.'